

Trličník brvitý (*Gentianopsis ciliata*) a chrpina úzkoperá (*Jacea stenolepis*) v Milovickém lese

Milada Rigasová, Regionální muzeum Miko

Východně Mikulova se rozkládá rozsáhlý lesní komplex známý pod názvem Milovický les. Je to významné naleziště teplomilných druhů rostlin. Jedná se o teplomilnou doubravu s charakteristickým podrostem, na prosvětlených místech je vyvinuta lesostep s dubem pýřitým (*Quercus pubescens*). Právě na takovýchto prosvětlených travnatých, křovinatých stráních na okraji dubového porostu rostou dva vzácnější, na Břeclavsku výjimečné druhy rostlin.

Trličník barvitý (*Gentianopsis ciliata*)

Čeled hořcovitých (*Gentianaceae*) je známa spíše druhy podhorských a horských luk a pastvin a na Břeclavsku nemá zvlášť početné zastoupení. V Milovickém lese se mimo hojnější zeměžluč lékařskou (*Centaureum erythraea*) a prostřelenec křížatý (*Tretorhiza cruciata*) vyskytuje i vzácnější zástupce této čeledi trličník brvitý (*Gentianopsis ciliata*), na jehož zdejší výskyt mne v roce 1991 upozornil entomolog P. Pokorný. Je to dvouletá bylina s hranatou lodyhou a jasně modrou korunou, jejíž čtyři korunní cípy jsou na okraji dlouze brvité. Kvetे v srpnu a zřídka. Vyskytuje se v jižní a střední Evropě a na Kavkaze od nížin do subalpinského stupně. *Gentianopsis ciliata* provází především vápence a vápnité sedimenty. V Čechách dříve rostl roztroušeně především v severní a střední části, a v Pošumaví. Na jižní Moravě je recentně znám z Bílých Karpat, Moravského krasu a z vápencových ostrůvků na okraji Českomoravské vysočiny. V poslední době rychle mizí.

Rod chrpa (*Centaurea*) z čeledi hvězdnicovitých (*Asteraceae*) byl na základě nových poznání rozčleněn do několika rodů. Kromě běžnějších druhů, jako je chrpina panonská (*Jacea pannonica*), čekalice porýnská (*Acosta rhennana*) a čekánek obecný (*Colymbada scabiosa*), jsou z našeho regionu známy i vzácnější druhy, např. chrpa chlumní (*Cyanus triumfettii*), která roste roztroušeně na Pálavě, na Hustopečsku, Kloboucku a vzácně i jinde. Mezi velmi vzácné druhy patří chrpina úzkoperá (*Jacea stenolepis*). Je to vytrvalá bylina s lodyhou až 1 m vysokou, hustě olistěnou, šedoplstnatou a chocholičnatě větvenou. Listy jsou kopinaté až široce vejčité. Růžově červené úbory vyrůstají jednotlivě nebo po dvou až čtyřech na koncích větví. Kvetе od července do října. Patří mezi submediteránní panonsko-pontické druhy (Dostál 1989). V České republice se vyskytuje vzácně, zřejmě jen na jižní Moravě. V re

ce 1991 a 1992 ověřen nepříliš početný výskyt v Milovickém lese. Lokalita se nachází na křovinaté travnaté stráni v oboře Bulhary, 0,3 km SV od vstupní brány na mikulovském okraji lesa. V roce 1993 byl objeven hojný výskyt *Jacea stenolepis* v jedné z lesních oplocenek nedaleko od místa, kde byly rostliny pozorovány v letech předchozích.

Výskyt obou sledovaných druhů v Milovickém lese zmiňuje Šuk (1954), druh *Jacea stenolepis* vašek uvádí již Fröhlich (1940) a Horák (1960).

Chrpina úzkoperá - *Jacea stenolepis*

Literatura

Dostál J. (1989):

Nová květena ČSSR. - Praha.

Fröhlich A. (1940):

Pflanzenfunde im grossen östlichen Thayabogen (im früheren Südmähren). - Verh. Naturforsch. Ver. Brünn 71: 28-55.

Horák J. (1960):

Poznámky k výskytu a ekologii některých lesních a lesostepních druhů na jižní Moravě. - Preslia, Praha, 32: 174-184.

Šuk V. (1956):

Květena Mikulovska. - In: Hosák L., Valoušek B. et Šuk V.: Mikulovsko, Mikulov, p. 97-139.

Milada Rigasová

Der Fransen-Enzian (*Gentianopsis ciliata*) und die Schmalschuppige Flockenblume (*Jacea stenolepis*) im Milovický les Wald

In den Jahren 1991-93 wurde wiederholt das Vorkommen von *Gentianopsis ciliata* und *Jacea stenolepis* im Milovický les Wald östlich von Mikulov kontrolliert. Diese Arten der Waldsteppenflora sind in der Umgebung von Břevclav sehr selten. *Gentianopsis ciliata* gehörte früher zu verbreiteten Arten der tschechischen Flora, aber in der letzten Zeit ist sie im Rückgang begriffen. *Jacea stenolepis* hat nur einige Fundorte in südlichem und südöstlichem Mähren.